

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTRAS

Į S A K Y M A S

DĖL LIETUVOS APLINKOS APSAUGOS NORMATYVINIO DOKUMENTO LAND 4-99 TVIRTINIMO

1999 m. gruodžio 23 d. Nr. 417
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymo (Žin., 1992, Nr. [5-75](#); 1996, Nr. 57-1375; 1997, Nr. [65-1540](#)) 6 straipsniu, Aplinkos ministerijos nuostatų (Žin., 1998, Nr. [84-2353](#)) 6 punkto 4 dalimi bei siekdamas pagerinti požeminio vandens išteklių naudojimą ir apsaugą:

1. Tvirtinu Lietuvos aplinkos normatyvinį dokumentą „Gręžinių vandeniui tiekti ir vandens šiluminei energijai naudoti projektavimo, įrengimo, konservavimo bei likvidavimo tvarka“(LAND 4-99).

2. Laikau netekusiais galios:

2.1. aplinkos apsaugos ministro 1995 m. gegužės 18 d. įsakymą Nr. 89 „Dėl pavienių gręžtinių šulinių įrengimo ir likvidavimo nurodymų (LAND 4-95)“ ir Lietuvos geologijos tarnybos prie Statybos ir urbanistikos ministerijos direktoriaus 1995 m. gegužės 23 d. įsakymą Nr. 30 (Žin., 1997, Nr. [103-2599](#));

2.2. aplinkos apsaugos ministro 1996 m. birželio 17 d. įsakymą Nr. 90 „Dėl Gręžinių likvidavimo (tamponavimo) ir konservavimo taisyklių (LAND 17-96)“ ir Lietuvos geologijos tarnybos direktoriaus 1996 m. birželio 10 d. įsakymą Nr. 42 „Dėl Gręžinių likvidavimo ir konservavimo taisyklių“ (Žin., 1996, Nr. [60-1431](#); 1999, Nr. [1-33](#));

2.3. aplinkos ministro 1998 m. rugpjūčio 20 d. įsakymą Nr. 155 „Dėl naujų pavienių gręžtinių šulinių įrengimo“ (Žin., 1998, Nr. [76-2172](#)).

3. Aplinkos ministerijos informacijos kompiuterinėje sistemoje vadovautis reikšminiais žodžiais: „valdymo sistema“, „vanduo“, „žemės gelmės“.

APLINKOS MINISTRAS

DANIUS LYGIS

GRĘŽINIŲ VANDENIUI TIEKTI IR VANDENS ŠILUMINEI ENERGIJAI VARTOTI PROJEKTAVIMO, ĮRENGIMO, KONSERVAVIMO BEI LIKVIDAVIMO TVARKA

LAND 4-99

1. Normatyvinį dokumentą parengė Lietuvos geologijos tarnyba prie Aplinkos ministerijos
2. Normatyvinis dokumentas patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 1999 12 23 įsakymu Nr. 417
3. Normatyvinis dokumentas suderintas su Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija 1999 12 07 raštu Nr. 31-06-6678
4. Normatyvinis dokumentas įsigalioja nuo jo paskelbimo „Valstybės žiniuose“.
5. Įsigaliojus šiam normatyviniam dokumentui, netenka galios:
  - 5.1. Aplinkos apsaugos ministerijos 1995 05 23 įsakymu Nr. 89 patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos normatyvinis dokumentas LAND 4-95 „Pavienių gręžtinių šulinių įrengimo ir likvidavimo nurodymai“ (Žin., 1995, Nr. 103-2599);
  - 5.2. Aplinkos apsaugos ministerijos 1996 06 17 įsakymu Nr. 90 patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos normatyvinis dokumentas LAND 17 – 96 „Gręžinių likvidavimo (tamponavimo) ir konservavimo taisyklės“ (Žin., 1996, Nr. [60-1431](#); 1999, Nr. [1-33](#));
  - 5.3. aplinkos ministro 1998 09 20 įsakymas Nr. 155 „Dėl naujų pavienių gręžtinių šulinių įrengimo“ (Žin., 1998, Nr. [76-2172](#)).
6. Pirmasis šio normatyvinio dokumento peržiūrėjimas – 2004 m.
Vadovaujantis Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymu, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. rugsėjo 22 d. nutarimu Nr. 1138 patvirtintais Aplinkos ministerijos nuostatais, Aplinkos ministerijos patvirtinti normatyviniai dokumentai yra privalomi visiems Lietuvos Respublikos juridiniams ir fiziniams asmenims, įmonėms, neturinčioms juridinio asmens teisių.

I. TAIKYMO SRITIS IR BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Normatyvinio dokumento tikslas – nustatyti gėlo požeminio vandens gręžinių (toliau – gręžiniai) įrengimo, naudojimo, konservavimo ir likvidavimo tvarką. Tvarka taikoma ir gręžiniams, skirtiems šiluminei energijai, vartojant požeminį vandenį, gauti bei kitiems gręžiniams, kurie gali turėti įtakos požeminio vandens kokybei.
2. Normatyvinio dokumento reikalavimai privalomi visiems fiziniams ir juridiniams asmenims, įmonėms, neturinčioms juridinio asmens teisių, užsakantiems, projektuojantiems ir gręžiantiems gręžinius, valstybinės priežiūros institucijoms [9.1], [9.2], [9.9].
3. Lietuvos Respublikos juridiniai ir fiziniai asmenys, įmonės, neturinčios juridinio asmens teisių, turi teisę vartoti atskirų gręžinių vandenį vadovaudamiesi aplinkosaugos ir higienos reikalavimais.
4. Vartotojai, neprisijungę prie centralizuoto vandens tiekimo tinklo, patys apsirūpina geriamuoju vandeniu ir rūpinasi vartojamo vandens kokybe. Jeigu individualiai išgaunamas vanduo neatitinka higienos reikalavimų [9.34], [9.35], valstybės ir savivaldos institucijos už tai neatsako.
5. Įsirengę gręžinį juridiniai ir fiziniai asmenys, įmonės, neturinčios juridinio asmens teisių, privalo jį tinkamai eksploatuoti ir prižiūrėti, užtikrinti požeminio vandens išteklių apsaugą nuo išsekimo ir užteršimo [9.2], [9.3].
6. Jei dėl naujo gręžinio įrengimo gali susidaryti nuotėkos, jį įrengti leidžiama tik tada, kai vandens vartotojas (vartotojai) užtikrina nuotėkų tvarkymą [9.1], [9.3].
7. Kai juridinis ir fizinis asmuo, įmonė, neturinti juridinio asmens teisių, yra prisijungę prie centralizuoto vandens tiekimo tinklo arba gali prie jo prisijungti, sprendimą dėl individualių

gręžinių įsirengimo priima savivaldybės padalinys [9.3], [9.10], [9.18]. Priimant sprendimą dėl leidimo atsijungti nuo centralizuotų vandentiekio tinklų, turi būti įvertinti šie pagrindiniai faktoriai:

- vartotojui reikiamo pastovaus vandens kiekio užtikrinimas ir tiekiamo vandens atitikimas Lietuvoje galiojančių arba Visuomenės sveikatos centro ar jo filialo suderintų normatyvų konkrečiai vietai bei veiklai;

- miesto (gyvenvietės) vandentvarkos sistemos plėtros perspektyvos;

- visuomenės reikmių (gaisrų gesinimo, želdinių laistymo ir kt.) tenkinimo galimybės;

- tiekiamo vandens savikainos pokyčiai.

8. Leidimus gręžiniams, skirtiems požeminio pramoninio ir mineralinio vandens ištekliams naudoti, išduoda Lietuvos geologijos tarnyba, suderinusi su Aplinkos ministerija ir apskrities viršininko administracija [9.12].

II. NUORODOS

9. Rengiant šį dokumentą, vadovautasi šiais teisės aktais ir normatyvais:

9.1. Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymu (Žin., 1992, Nr. [5-75](#); 1996, Nr. [57-1335](#); 1997, Nr. [65-1540](#));

9.2. Lietuvos Respublikos žemės gelmių įstatymu (Žin., 1995, Nr. [63-1582](#); 1997, Nr. [66-1600](#), Nr. [117-3012](#));

9.3. Lietuvos Respublikos vandens įstatymu (Žin., 1997, Nr. [104-2615](#));

9.4. Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymu (Žin., 1995, Nr. 107- 2391; 1997, Nr. 65-1548, Nr. 96-2427);

9.5. Lietuvos Respublikos statybos įstatymu (Žin., 1996, Nr. [32-788](#); 1997, Nr. [65-1551](#));

9.6. Lietuvos Respublikos aplinkos monitoringo įstatymu (Žin., 1997, Nr. [112-2824](#));

9.7. Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu (Žin., 1994, Nr. [55-1049](#); 1995, Nr. [30-683](#), Nr. [59-1486](#), Nr. [79-1820](#); 1996, Nr. [33-804](#), Nr. [35-869](#), Nr. [50-1196](#); 1997, Nr. [62-1465](#), Nr. [106-2669](#); 1998, Nr. [51-1393](#), Nr. [105-2900](#), Nr. [108-2955](#));

9.8. Lietuvos Respublikos apskrities valdymo įstatymu (Žin., 1994, Nr. 101- 2015; 1996, Nr. 35-876, Nr. 55-1293, Nr. 126-2938; 1997, Nr. 97-2444; 1998, Nr. 96- 2655);

9.9. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 09 22 nutarimu Nr. 1138 „Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 1998, Nr. [84-2353](#));

9.10. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993 06 16 nutarimu Nr. 469 „Dėl gyvenamųjų namų ir kitų objektų statybos teritorijose, kuriose neįrengti inžineriniai įrengimai“ (Žin., 1993, Nr. 25-543; 1994, Nr. [17-282](#));

9.11. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1995 11 15 nutarimu Nr. 1447 „Dėl Leidimų užsiimti žemės gelmių (geologinių) tyrimų išdavimo tvarkos patvirtinimo“ (Žin., 1995, Nr. [95-2127](#));

9.12. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1996 07 01 nutarimu Nr. 792 „Dėl Leidimų naudoti naudingųjų iškasenų (išskyrus angliavandenilius), požeminio pramoninio bei mineralinio vandens išteklius ir žemės gelmių ertmes išdavimo tvarkos patvirtinimo“ (Žin., 1996, Nr. [64-1529](#); 1997, Nr. [44-1086](#));

9.13. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 07 07 nutarimu Nr. 740 „Dėl Žemės gelmių registro nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 1997, Nr. [67-1687](#));

9.14. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 05 12 nutarimu Nr. 343 „Dėl specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų patvirtinimo“ (Žin., 1992, Nr. [22-652](#), Nr. [26-774](#); 1993, Nr. [71-1334](#); 1996, Nr. [2-43](#), Nr. [43-1057](#), Nr. 93-2133; 1997, Nr. 30-798, Nr. [38-940](#));

9.15. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 08 22 nutarimu Nr. 776 „Dėl pagrindinės tikslinės žemės paskirties nustatymo ir keitimo tvarkos patvirtinimo“ (Žin., 1994, Nr. [66-1276](#));

9.16. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 04 16 nutarimu „Dėl Teritorinių planavimo ir statybos valstybinės priežiūros nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 1997, Nr. [34-851](#));

9.17. Aplinkos ministerijos 1998 07 14 įsakymu Nr. 126 „Dėl Lietuvos geologijos tarnybos nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 1998, Nr. [66-1927](#));

9.18. aplinkos ministro 1998 12 14 įsakymu Nr. 251 „Dėl Valstybinės aplinkos apsaugos kontrolės nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 1999, Nr. [1-30](#));

9.19. aplinkos ministro 1998 09 20 įsakymu Nr. 155 „Dėl naujų pavienių gręžtinių šulinių įrengimo“ (Žin., 1998, Nr. [76-2172](#));

9.20. aplinkos ministro 1999 11 30 įsakymu Nr. 387 patvirtinta Gamtos išteklių naudojimo leidimų išdavimo ir gamtos išteklių naudojimo limitų bei leistinos taršos į aplinką normatyvų nustatymo tvarka LAND 32-99 (Žin., 1999, Nr. [106-3087](#));

9.21. Statybos ir urbanistikos ministerijos 1996 11 22 įsakymu Nr. 170 „Dėl Teritorijų planavimo dokumentams rengti sąlygų parengimo ir išdavimo taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 1997, Nr. [4-64](#));

9.22. Statybos ir urbanistikos ministerijos 1998 12 08 įsakymu Nr. 247 „Dėl Apskričių viršinių vykdomos teritorijų planavimo valstybinės priežiūros taisyklių tvirtinimo“ (Žin., 1998, Nr. [113-3170](#));

9.23. Statybos ir urbanistikos ministerijos 1996 11 15 įsakymu Nr. 159 „Dėl Detaliųjų planų taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 1996, Nr. [119-2806](#));

9.24. Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos normatyviniu dokumentu LAND 10-96 „Nuotėkų užterštumo normos“ (Žin., 1997, Nr. [73-1888](#));

9.25. Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos normatyviniu dokumentu LAND 21-97 „Buitinių nuotėkų filtravimo įrenginių projektavimo, įrengimo ir eksploatavimo gamtosauuginės taisyklės“ (Žin., 1997, Nr. [81-2045](#));

9.26. organizaciniu tvarkomuoju statybos techniniu reglamentu STR 1.09.01:1996 „Statybos specialiujų reikalavimų valstybinės priežiūros tvarka“ (Žin., 1996, Nr. [98-2250](#));

9.27. organizaciniu tvarkomuoju statybos techniniu reglamentu STR 1.05.01:1997 „Statinio projekto rengimo tvarka“ (Žin., 1997, Nr. [32-807](#), Nr. [114-2902](#));

9.28. organizaciniu tvarkomuoju statybos techniniu reglamentu STR 1.05.02:1997 „Statinio projekto sudėtis“ (Žin., 1997, Nr. [41-1023](#), Nr. [114-2904](#));

9.29. organizaciniu tvarkomuoju statybos techniniu reglamentu STR 1.05.03:1997 „Statinių projektavimo sąlygų nustatymo, statinių projektų rengimo ir tvirtinimo tvarka“ (Žin., 1997, Nr. [101-2559](#); 1998, Nr. [34-924](#));

9.30. organizaciniu tvarkomuoju statybos techniniu reglamentu STR 1.07.01:1999 „Leidimų statyti ir griauti statinius išdavimo tvarka“ (Žin., 1999, Nr. [84-2510](#));

9.31. organizaciniu tvarkomuoju statybos techniniu reglamentu STR 1.11.01:1996 „Statinių priėmimo naudoti tvarka“ (Žin., 1996, Nr. [88-2086](#); 1997, Nr. [119-3126](#); 1998, Nr. [41-1138](#));

9.32. RSN 153-93 projekto dalies „Aplinkos apsauga“ rengimo taisyklėmis;

9.33. Sveikatos apsaugos ministerijos 1996 11 27 įsakymu Nr. 618 „Dėl Valstybinės higieninės kontrolės nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 1997, Nr. 118-2751);

9.34. Lietuvos higienos norma HN 24: 1998 „Geriamasis vanduo. Kokybės reikalavimai ir programinė priežiūra“;

9.35. Lietuvos higienos norma HN 48: 1994 „Kenksmingos medžiagos. Didžiausia leidžiama koncentracija ir laikinai leidžiamas lygis žmogaus vartojamame vandenyje“;

9.36. Lietuvos higienos norma HN 44: 1993 „Požeminio vandens vandenviečių ir vandentiekio vamzdinių apsaugos zonos projektavimo ir priežiūros higienos normos bei taisyklės“;

9.37. Europos Sąjungos Tarybos direktyva 76/464/EEC dėl taršos tam tikromis pavojingomis medžiagomis, išleidžiamomis į Bendrijos vandens aplinką;

9.38. Europos Sąjungos Tarybos direktyva 80/68/EEC dėl požeminio vandens apsaugos nuo tam tikrų pavojingų medžiagų sukeltos taršos;

9.39. Europos Sąjungos Tarybos direktyva 80/778/EEC dėl žmonių vartojimui skirtos vandens kokybės;

9.40. Europos Sąjungos Tarybos direktyva 98/83/EEC dėl žmonių vartojimui skirto vandens kokybės;

9.41. Europos Sąjungos Tarybos direktyva 91/676/EEC dėl vandenų apsaugos nuo taršos nitratais iš žemės ūkio šaltinių;

9.42. LST 1426 „Vandens savybės. Terminai ir apibrėžimai“.

III. TERMINAI IR APIBRĖŽIMAI

10. Šiame dokumente vartojami terminai ir apibrėžimai:

10.1. terminai „**techninis projektas**“, „**projektavimo specialiosios sąlygos**“, „**savivaldybės padalinys**“ atitinka terminus, pateiktus organizaciniame tvarkomajame statybos techniniame reglamente [9.29];

10.2. terminai „**geriamasis požeminis vanduo**“, „**pramoninis ir mineralinis požeminis vanduo**“, „**vandens šiluminė energija**“, „**požeminio vandens išteklių**“ atitinka terminus, pateiktus Žemės gelmių ir Vandens įstatymuose [9.2], [9.3];

10.3. **gręžinys** – gręžimo būdu įrengtas požeminis įrenginys, iš kurio išgaunamas vanduo ar vandens šiluminė energija;

10.4. **gręžinio pergręžimas** – naujo gręžinio gręžimas šalia esančio toje pačioje griežto režimo sanitarinės apsaugos juostoje arba esamo gręžinio gilinimas;

10.5. **gręžimo įmonė** – įmonė, turinti Lietuvos geologijos tarnybos leidimą užsiimti žemės gelmių tyrimu – mechaninių gręžinių gręžimu;

10.6. **gręžinio pasas** – Lietuvos geologijos tarnybos nustatytos formos dokumentas, kuriame pateikiama Žemės gelmių registrui tvarkyti būtina informacija;

10.7. **gręžinio konservavimas** – darbas, kurį atlikus išsaugoma laikinai nenaudojamo gręžinio būklė ir garantuojama požeminio vandens išteklių apsauga nuo taršos;

10.8. **gręžinio likvidavimas** – darbas, kurį atlikus gręžinys likviduojamas, užtikrinant požeminio vandens išteklių apsaugą nuo taršos.

IV. PROJEKTAVIMO SĄLYGŲ GRĖŽINIUI ĮRENGTI NUSTATYMAS

11. Ketinantis įsirengti gręžinį juridiniai ar fiziniai asmenys, įmonės, neturinčios juridinio asmens teisių, kartu su gręžimo įmone [9.11], [9.17] turi užpildyti paraišką, kurios formą nustato savivaldos institucijos [9.29].

12. Paraiška gręžiniams, skirtiems geriamajam vandeniui bei vandens šiluminei energijai vartoti, pateikiama savivaldybės padaliniiui, kuris priima sprendimą dėl gręžinio techninio projekto rengimo [9.29].

13. Savivaldybės padalinio teigiama išvada dėl projekto rengimo yra pagrindas gręžinio projektui rengti.

V. GRĖŽINIO PROJEKTAS IR JO DERINIMAS

14. Gręžinio projektas [9.5], [9.27], [9.28], neatsižvelgus į gylį ir vandens reikmes, rengiamas visų gręžinių.

15. Projektą sudaro:

15.1. aiškinamasis raštas;

15.2. paraiškos gręžiniui įrengti ir savivaldybės padalinio išvados dėl projekto rengimo kopijos;

15.3. gręžinio techninės konstrukcijos aprašas;

15.4. sanitarinės apsaugos griežto režimo ir apribojimų juostų parametrų aprašas;

15.5. vandens kiekio apskaitos priemonių, galimybės kontroliuoti vandens lygį ir paimti vandens pavyzdį techniniai sprendiniai;

15.6. nuotėkų tvarkymo būdo ir jo techninių sprendinių įvertinimas.

16. Kai naujas (nauji) gręžinys (gręžiniai) įrengiami aprūpinti geriamuoju vandeniu ar vandens šilumine energija projektuojamus arba rekonstruojamus statinius, jo (jų) projektas derinamas ir leidimas įrengti išduodamas organizacinių tvarkomųjų statybos techninių reglamentų nustatyta tvarka [9.29], [9.30].

17. Kai naujas (nauji) gręžinys (gręžiniai) įrengiami aprūpinti geriamuoju vandeniu ar vandens šilumine energija esamus ūkio objektus, individualius sklypus, sodininkų bendrijas, projektas derinamas savivaldybės padalinyje, esant Aplinkos ministerijos regiono aplinkos apsaugos departamento ir teritorinio visuomenės sveikatos priežiūros centro suderinimui [9.29], [9.30].

18. Įrengiant gręžinį vandenvietės griežto režimo sanitarinės apsaugos juostoje ir pergręžiamo gręžinio atveju projekto derinimo procedūra neatliekama.

19. Suderintas gręžinio projektas yra leidimas gręžiniui įrengti.

VI. GRĘŽINIŲ ĮRENGIMAS

20. Prieš pradėdama darbus, gręžimo įmonė iš Lietuvos geologijos tarnybos privalo gauti gręžinio numerį Žemės gelmių registre [9.13].

21. Įrengiant gręžinį, savivaldos institucijos, Aplinkos ministerijos regiono aplinkos apsaugos departamento, teritorinio visuomenės sveikatos priežiūros centro ir Lietuvos geologijos tarnybos atstovai gali tikrinti, kaip laikomasi gręžinio techninio projekto reikalavimų ir, nustatę pažeidimus, gali sustabdyti gręžimo darbus iki šių pažeidimų pašalinimo [9.7], [9.17], [9.18], [9.33].

22. Gręžimą vykdančias asmenys darbo metu privalo turėti Lietuvos geologijos tarnybos išduoto leidimo užsiimti mechaniniu gręžinių gręžimu kopiją [9.11], įmonės vadovo patvirtintą techninę užduotį su gręžinio pažymėjimo plano kopija.

23. Įrengusi gręžinį (pergręžusi senąjį), gręžimo įmonė per mėnesį Lietuvos geologijos tarnybai turi pateikti du gręžinio paso egzempliorius. Lietuvos geologijos tarnyba pasus įregistruoja [9.13] ir per 10 dienų vieną paso egzempliorių gražina gręžimo įmonei. Lietuvos geologijos tarnyba gali atsakyti įregistruoti gręžinį, jeigu pateikta informacija klaidinga arba neatitinka Žemės gelmių registro nuostatų reikalavimų. Gręžimo įmonė vieną gręžinio paso egzempliorių pateikia gręžinio savininkui.

24. Lietuvos geologijos tarnyba vieną kartą per ketvirtį pateikia savivaldybės padaliniui, Aplinkos ministerijos regiono aplinkos apsaugos departamentui ir teritoriniam visuomenės sveikatos priežiūros centrui jų teritorijose įrengtų gręžinių sąrašus.

VII. LEIDIMAS NAUDOTI GRĘŽINĮ

25. Gręžinio savininkas, kuris iš gręžinio ima arba tiekia kitiems vartotojams 10 ir daugiau m³/d vandens arba vartoja jį šiluminei energijai gauti, privalo iš Aplinkos ministerijos regiono aplinkos apsaugos departamento gauti gamtos išteklių naudojimo leidimą [9.3], [9.20].

26. Kitų 25 p. nenurodytų gręžinių leidimas juos naudoti yra gręžinio pasas, įregistruotas Lietuvos geologijos tarnyboje.

27. Kai gręžinio savininkas vandenį vartoja ne tik savo reikmėms tenkinti, bet ir maisto produktams, kurie bus realizuojami, gaminti, arba tiekia vandenį kitiems vartotojams, nepriklausomai nuo vartojamo ir tiekiamo vandens kiekio, jis privalo turėti teritorinio visuomenės sveikatos priežiūros centro išduotą vartojamo vandens kokybės sertifikatą. Teritorinis visuomenės

sveikatos priežiūros centras gali uždrausti naudoti gręžinį, jeigu vandens kokybė jame neatitinka higienos normų reikalavimų [9.33–9.35].

VIII. SANITARINĖS APSAUGOS REIKALAVIMAI

28. Aplink gręžinį turi būti nustatoma ūkinę veiklą reglamentuojanti sanitarinės apsaugos zona (SAZ), kurios paskirtis – apsaugoti vandeningus sluoksnius nuo galimos taršos [9.3], [9.14], [9.36].

29. SAZ susideda iš:

29.1. griežto režimo juostos, saugančios gręžinį nuo atsitiktinės taršos;

29.2. apribojimų juostų, saugančių gręžinį nuo ūkinės veiklos neigiamų padarinių.

30. Jeigu paimto vandens kiekis neviršija $10 \text{ m}^3/\text{d}$ arba šio gręžinio vandenį vartos mažiau kaip 50 žmonių, taip pat gręžinių, skirtų šiluminei energijai ir požeminiam pramoniniam vandeniui vartoti, griežto režimo juosta turi būti ne mažesnė kaip 5 metrai aplink gręžinį. Šių gręžinių apribojimų juostos nenustatomos.

31. Jeigu vartojamo vandens kiekis viršija $10 \text{ m}^3/\text{d}$ arba šio gręžinio vandenį vartos daugiau kaip 50 žmonių ilgiau nei 60 dienų per metus, taip pat įmonės vartos vandenį maisto produktams gaminti, gręžinių, skirtų mineraliniam vandeniui išgauti, griežto režimo apsaugos juostos dydis priklausomai nuo vandeningo sluoksnio saugos laipsnio turi būti 30-50 metrų spinduliu apie gręžinį. Šiems gręžiniams nustatomos apribojimų juostos, kurių skaičių ir ūkinės veiklos apribojimus jose reglamentuoja kiti teisės aktai [9.3], [9.14], [9.36].

32. Įvertinus vietos sąlygas ir vandeningų sluoksnių saugos laipsnį, griežto režimo juostos dydis gali būti sumažintas, tai pagrindus projekte. Tokiu atveju projektas papildomai derinamas Lietuvos geologijos tarnyboje.

IX. GRĘŽINIŲ KONSERVAVIMAS

33. Gręžinį, kuris nebus naudojamas ilgiau kaip 6 mėnesius, tačiau gali būti naudojamas ateityje, būtina konservuoti.

34. Gręžinys konservuojamas hermetiškai uždarant (užvirinant, įrengiant specialius dangčius) gręžinio žiotis. Gręžinio antžeminės dalies koroduojančios metalinės dalys nudažomas antikoroziniais dažais, siurblinė išvaloma ir laikoma patikimai uždaryta. Ant užkonservuoto gręžinio dangčio užrašomas gręžinio numeris ir konservavimo data.

35. Užkonservuotiems gręžiniams ir jų griežto režimo sanitarinėms apsaugos juostoms taikomi tokie patys sanitarinės apsaugos ir higienos reikalavimai, kaip ir naudojamiems gręžiniams.

36. Gręžinį užkonservuoti gali pats gręžinio savininkas arba kitas jo įgaliotas asmuo. Gręžinių konservavimu ir šių darbų finansavimu rūpinasi gręžinių savininkai, o kai jų nustatyti neįmanoma – savivaldybė [9.3], [9.7].

X. GRĘŽINIŲ LIKVIDAVIMAS

37. Savivaldybė kartu su Aplinkos ministerijos regiono aplinkos apsaugos departamentu privalo nustatyti šeimininko neturinčius gręžinius. Už jų likvidavimą atsako savivaldybė [9.7].

38. Likviduoti būtina:

38.1. gręžinius, kurių griežto režimo sanitarinė apsaugos juosta yra nepakankamo dydžio ir jos nustatyti neįmanoma;

38.2. visų tipų hidrogeologinius gręžinius (žvalgymo-eksploatacinius, stebėjimo ir kt.), panaudotus pagal paskirtį, jeigu toliau juos naudoti vandens tiekimui ar stebėjimams yra netikslinga;

38.3. visų tipų žvalgomoosius (paieškos, inžinerinius-geologinius ir kt.), kartografavimo ir struktūrinius gręžinius, baigus numatytus tyrimus. Tokių gręžinių likvidavimas turi būti numatytas tyrimų projekte;

38.4. netinkamus naudoti eksploatacinius gręžinius, kurių rekonstruoti neįmanoma ar netikslinga;

38.5. savininkui pageidaujant, jeigu gręžinio likvidavimas nepažeis kitų vandens vartotojų interesų;

38.6. dėl techninių ar geologinių priežasčių neužbaigtus gręžinius;

38.7. gręžinius, kuriuos naudoti draudžia kontroliuojančios institucijos.

39. Gręžinio savininkas privalo gręžinį likviduoti per 6 mėn., kai nustoja jį naudoti ir jis nebus naudojamas ateityje arba valstybės institucija pareikalauja jį likviduoti.

40. Jeigu likviduotinas gręžinys gali būti panaudotas požeminio vandens monitoringo tikslais, jis, savininkui sutikus, gali būti perduotas monitoringą vykdančiam juridiniam asmeniui (Lietuvos geologijos tarnybai, savivaldybei, ūkio subjektui) [9.6].

41. Gręžinio likvidavimas vykdomas pagal likvidavimo techninį projektą.

42. Gręžinio likvidavimo techniniame projekte turi būti:

42.1. likviduojamo gręžinio numeris Valstybiniame gręžinių kadastre;

42.2. schema su SAZ ir joje esančiais likviduotiniais ir gretimais gręžiniais;

42.3. techninis-geologinis gręžinio pjūvis su gręžinio konstrukcija, filtro tipu. Jeigu faktinio techninio-geologinio pjūvio nėra, jį galima sudaryti pagal atitinkamo regiono faktinį geologinį pjūvį;

42.4. duomenys apie statinį vandens lygį;

42.5. likvidavimo technologinė schema.

43. Likvidavimo projektai turi būti suderinti Lietuvos geologijos tarnyboje. Suderintas projektas yra leidimas gręžiniui likviduoti.

44. Įmonė, likvidavusi gręžinį, surašo gręžinio likvidavimo aktą, kurio kopijas per 15 dienų pateikia Lietuvos geologijos tarnybai, savivaldybės padaliniiui, Aplinkos ministerijos regiono aplinkos apsaugos departamentui ir teritoriniam visuomenės sveikatos priežiūros centrui.

45. Gręžinius pagal projektus likviduoti turi teisę tik įmonės, turinčios Lietuvos geologijos tarnybos leidimą.

XI. GINČŲ SPRENDIMAS. ATSAKOMYBĖ

46. Ginčus dėl šio normatyvinio dokumento vykdymo pagal savo kompetenciją sprendžia apskrities viršininko administracijos valstybinė teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos tarnyba, apskrities viršininkas, Valstybinė teritorijų planavimo ir statybos inspekcija prie Aplinkos ministerijos, Lietuvos geologijos tarnyba prie Aplinkos ministerijos, Aplinkos ministerija ir teismas, vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos įstatymais ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka.

47. Už šio normatyvinio dokumento pažeidimą ir dėl to padarytą žalą atsako pažeidėjas Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka.
